

Principis deontològics dels Economistes de Catalunya

1. Capacitació professional

L'economista s'esforçarà per estar sempre al dia pel que fa a les tècniques i a la informació necessàries per a l'exercici de la professió, amb èmfasi particular sobre l'especialització escollida.

A més, l'economista vetllarà pel prestigi, el respecte i l'ús adequat dels termes, instruments i tècniques propis de la professió.

Setembre 2007

Pròleg

El Col·legi d'Economistes de Catalunya va aprovar l'any 1998 els *Principis Deontològics que orienten les actuacions professionals dels Economistes*, amb la finalitat de fomentar la qualitat científica i tècnica, professional, humana i ètica de la feina dels economistes en la societat.

Aquests *Principis* pretenen ser una norma de conducta professional en l'exercici de la feina dels economistes: no un codi rígid, sinó un conjunt d'orientacions que intenten compatibilitzar la llibertat d'actuació professional dels economistes amb els criteris d'una sana ètica professional i les demandes d'una societat democràtica, pluralista, oberta i, al mateix temps, exigent amb els professionals que desenvolupen tasques importants en el seu nucli.

El Comitè de Normativa i Ètica Professional (CNEP) del Col·legi d'Economistes de Catalunya és l'òrgan responsable de vetllar per la interpretació i l'aplicació d'aquests *Principis*. Com a part d'aquesta feina, el Comitè ha decidit elaborar un seguit de comentaris a cadascun dels *Principis Deontològics*, recollint l'experiència dels casos presentats a la consideració del Comitè en els seus anys de vigència, així com el bon saber i el bon fer dels economistes que, al llarg d'aquest temps, han format part del CNEP. Es tracta, doncs, de definir el context d'aplicació dels *Principis*, assenyalar-ne l'extensió, precisar la seva terminologia i oferir idees i suggeriments que ajudin els economistes de Catalunya a conèixer millor els *Principis* i, sobretot, a posar-los en pràctica de manera sistemàtica, coherent i exigent, a fi que es pugui millorar la qualitat professional i moral de la feina que duen a terme.

Aquest document desenvolupa el primer dels Principis Deontològics, el de Capacitació Professional.

Barcelona, setembre de 2007

1. Introducció

L'obtenció del títol universitari i la col·legiació en el Col·legi d'Economistes de Catalunya ens permet exercir com a economistes. És a partir d'aquest moment que, com a professionals, hem de tenir sempre els coneixements necessaris, hem de "saber"; hem de tenir les habilitats que calen per desenvolupar l'activitat professional que hem escollit i hem de ser competents, "saber fer"; i tenir l'actitud, el "voler fer", el compromís necessari per obtenir un resultat eficient.

La capacitació professional dels economistes ha d'entendre's dins d'aquestes quatre línies bàsiques:

- a) **La capacitació inicial.** S'obté principalment a través de la titulació universitària corresponent. L'obtenció d'aquesta titulació dona a l'economista uns coneixements generals i específics segons la disciplina escollida.
- b) **L'actualització dels coneixements adquirits.** Aquest esforç s'ha de palesar en la pràctica en l'estudi personal, l'assistència a seminaris, cursos i xerrades, sense oblidar l'autoformació que moltes vegades és el resultat d'una activitat professional continuada i subjecta a les exigències d'uns clients potencials que obliguen a una actualització de coneixements per aconseguir ofertes de serveis competents.
- c) **L'especialització.** L'economista està obligat a mantenir una visió àmplia que li permeti estar al dia de les noves normes (lleis, reglaments, etc.), de les variables macroeconòmiques i les seves relacions, però especialment haurà de ser un capdavanter pel que fa al coneixement dels avenços científics, així com en l'ús de les noves tècniques i instruments de la seva especialitat, en permanent evolució, que en definitiva permetran incorporar un valor afegit més gran a la seva tasca.
- d) **El prestigi de la seva professió.** L'exercici de la professió hauria de potenciar (com a mínim no perjudicar) la imatge del col·lectiu (*prestigi*), i per això haurà de *respectar* la veritat, les lleis, la paraula donada, etc., tot servint-se adequadament dels *termes, instruments i tècniques*, propis de la professió i més concretament de la seva especialitat.

2. Definicions

De l'enunciat del principi de capacitació professional es destaquen els següents mots clau:

- **Capacitació.** S'entén per capacitar, habilitar (fer hàbil) algú per fer alguna cosa. Per tant, capacitació és el resultat d'haver assolit aquesta habilitat. L'economista, al llarg de la seva vida professional, va desenvolupant un conjunt d'habilitats que constitueixen la capacitat de dur a terme les tasques complexes.
- **Especialització.** Dedicar-se a una especialitat, és a dir, a una branca especial d'una ciència (professió, etc.) de manera exclusiva o preferent, la qual cosa es tradueix en la disposició per tractar amb profunditat temes o assumptes específics.
- **Habilitat.** Qualitat d'hàbil, és a dir tenir la capacitat necessària de realitzar alguna cosa. En l'entorn de l'activitat de l'economista seria sinònim de capacitat.
- **Instruments.** Allò de què hom se serveix per fer alguna cosa, per obtenir un resultat.
- **Prestigi.** Ascendent, influència, deguda a èxits anteriors, a la reputació adquirida. El prestigi s'adquireix en base al treball ben realitzat i als resultats adquirits.
- **Respecte.** Consideració de l'excel·lència d'alguna cosa que porta a no faltar-hi (el respecte a les lleis, a la justícia, a la veritat, a la paraula donada).
- **Tècniques.** Conjunt de procediments tècnics i científics aplicats al desenvolupament d'una especialitat determinada. L'economista haurà de disposar dels coneixements i les capacitats tècniques amb base científica necessaris per al seu treball.

- **Termes.** Unitat lexical usada amb significat unívoc en una ciència o una disciplina determinada per tal d'evitar una correspondència equívoca entre els conceptes i llur expressió.
- **Valors.** Conjunt de qualitats que fan que una persona o una cosa sigui preuada. En el nostre context ens referim principalment a valors humans i ètics lligats a la professió de l'economista.
- **Competència.** Aptitud o capacitat. Ser competent significa ser expert o conèixer una disciplina o tècnica de manera que sigui capaç de resoldre un assumpte.

3. Abast de la capacitació professional de l'economista

La capacitació professional de l'economista significa tenir per una banda uns determinats coneixements, fruit d'una titulació i d'un posterior aprenentatge, per altra banda les habilitats necessàries i per últim uns determinats valors i actituds, habilitats, ètica, etc., que li permetin desenvolupar un treball d'acord a les normes i a les pràctiques existents, i sempre amb l'objectiu de respondre d'una manera adequada al que l'entorn li demana; és a dir duent a terme el seu treball de manera que l'usuari rebi un servei de qualitat. L'economista, en conseqüència, ha de ser capaç de contribuir de manera positiva a la dignificació de la seva professió i donar un servei útil a la societat.

La formació i l'experiència pràctica proveeixen a l'economista coneixements, qualitats professionals (enteses com a habilitats i capacitats) i valors que li permeten determinar quines matèries i tècniques són necessàries per resoldre els problemes, on pot trobar-les i saber com aplicar-les, sempre d'una manera ètica en la cerca de les solucions apropiades. En general es requereix que l'economista tingui un coneixement necessari i suficient i unes qualitats professionals adequades en ordre a aconseguir una qualificació de professional competent amb els valors, les actituds i l'ètica apropiats.

El manteniment d'un nivell de competència adequat requereix un procés permanent de millora basat en una actitud de recerca de coneixement per a la seva posterior aplicació en la pràctica diària. Aquesta actitud implica anar-se qüestionant regularment si el coneixement adquirit és suficient i sempre amb l'ànim d'aprendre les novetats i aplicar-les.

La capacitació professional de l'economista no tan sols significa tenir coneixements, qualitats i valors professionals, sinó que igualment ha de demostrar tenir una competència professional. La possessió de les capacitats abans referides indica la possibilitat que té el professional de dur a terme un treball amb competència. Però l'economista, a més, ha de demostrar que és un professional competent en tot moment. Quan l'economista utilitza les seves capacitats per dur a terme la tasca requerida amb acord a les normes i pràctiques usuals en la seva professió, s'entén que ha adquirit el nivell de competència necessari.

L'economista ha de tenir la predisposició per a l'acceptació de responsabilitats, però aquestes s'han d'exercitar amb prudència. L'economista no ha d'aparentar mai un grau de competència que no té per al desenvolupament d'un treball determinat. Aquesta condició no exclou que per poder dur a terme unes determinades actuacions professionals pugui obtenir el suport d'altres professionals que complementin les àrees del treball en què els seus coneixements no són suficients.

4. Coneixements necessaris

Els coneixements que l'economista ha de tenir se centren, principalment, en dos nivells: els generals, en economia i empresa, i els específics en relació a les matèries que es relacionen amb l'activitat professional que s'exerceix i que li permetran assolir la seva capacitació.

Les fases per arribar a obtenir aquests coneixements, així com els valors i les habilitats d'un bon economista, es distribuïran o s'obtidran de la manera següent:

Primera:

L'economista haurà de tenir els estudis i el **TÍTOL** necessari per exercir la professió, la qual cosa garanteix l'adquisició de coneixements tant teòrics com pràctics que permetrà obtenir una anàlisi de la realitat econòmica que ens envolta. L'economista ha de ser capaç en tot moment d'entendre la interrelació entre economia i societat; de reflexionar sobre els problemes econòmics i empresarials des de la perspectiva global i en la seva resolució a escala local; de poder relacionar els diferents aspectes que configuren els diversos agents econòmics i valorar les implicacions derivades de les decisions de política econòmica que s'adoptin.

L'imperatiu legal d'aquesta **Primera Fase** és recollit en l'article número 1 de l'Estatut professional d'Economistes i de Professors i Pèrits Mercantils (Real Decret 871/1977, de 26 d'abril) en el qual especifica els diferents estudis universitaris en Economia que s'han de superar per poder ser economista i actuar com a tal.

Segona:

L'economista haurà de tenir com a objectiu principal la **formació continuada**, és a dir, l'actualització permanent dels coneixements obtinguts al llarg de la seva carrera professional i especialment en les matèries relacionades amb la seva especialitat. També s'haurà de complementar amb altres matèries relacionades amb la globalitat, els coneixements en llengües i en noves tecnologies.

Aquesta fase persegueix l'obtenció d'uns coneixements actualitzats, d'una competència i d'una qualitat del servei que beneficia el client final.

Tercera:

L'economista haurà de tenir també una bona formació humana i cultural que li permetrà entendre els problemes actuals de la societat que es relacionen amb la seva professió.

5. Habilitats

L'economista ha de demostrar que, en tots els àmbits en què desenvolupa una actuació professional, pot posar en pràctica un conjunt d'habilitats personals que són indispensables per assolir l'acompliment correcte de les activitats que conformen l'exercici de la professió. Els esmentats àmbits es poden concretar a grans trets en relació amb:

- el contingut de l'encàrrec professional a dur a terme,
- la comunicació amb col·laboradors i/o altres professionals.

A diferència de les actituds, les habilitats personals que tenen relació amb l'objecte de l'encàrrec professional fan referència a aspectes cognoscitius, per la qual cosa es poden considerar, lògicament, com a habilitats de pensament. Aquestes s'acostumen a classificar en una doble taxonomia de tres nivells. En la primera agrupació es distingeix entre definició, comprensió i aplicació, i en un ordre superior entre anàlisi, síntesi i avaluació. Així, l'economista ha d'assolir el grau més ampli possible en tots els sis nivells.

En el primer nivell d'habilitats intel·lectuals l'economista ha de posseir, bàsicament, habilitat per localitzar, obtenir i organitzar la informació rebuda de persones o per mitjans electrònics.

Pel que fa a les habilitats de comprensió, segon nivell de la taxonomia, l'economista ha d'aconseguir principalment des-tresa a comprendre, per sobre de diferències terminològiques i/o lingüístiques, la informació rebuda, i a identificar-hi problemes no estructurats i/o que es presenten de forma no habitual, per tal d'estar en condicions d'aportar solucions vàlides a l'encàrrec professional rebut.

En relació a la realització de les tasques que condueixen a l'acompliment de l'encàrrec, es requereix de l'economista l'habilitat d'organitzar-se (i organitzar els seus col·laboradors) per aconseguir els objectius proposats, i de solucionar els problemes que vagin sorgint en el desenvolupament del treball, sobretot els ja esmentats que es presenten de forma no habitual i/o de forma no estructurada, per la qual cosa ha de determinar prioritats, i la capacitat també d'assignar correctament els recursos de què disposa en cada moment amb l'objectiu d'acomplir els resultats i els terminis que s'hagin fixat.

Així mateix, l'economista ha de tenir fonamentalment l'habilitat de dur a terme una anàlisi crítica del treball realitzat. Per això ha de disposar de criteri i discerniment, sobretot en situacions complexes, a partir de la utilització de la seva capacitat de pensament lògic i analític.

En un nivell d'abstracció superior, l'economista ha de demostrar capacitat de planificació a llarg termini, capacitat d'adoptar i modelar decisions i de negociar acords i/o solucions viables en entorns professionals canviants.

Pel que fa a les competències de rellevància per a l'emissió d'una opinió professional, descrites en el darrer nivell de la taxonomia, l'economista ha de demostrar capacitat a l'hora d'incloure aspectes ètics, actituds i valors en les consideracions i/o en el procés d'adopció de les decisions corresponents. Complementàriament ha de demostrar competència, tant amb mitjans escrits com oralment, a elaborar, presentar, defensar "reports" davant de clients i/o responsables de l'encàrrec, així com debatre sobre les conclusions de la seva actuació i sobre les repercussions que són implícites a l'assessorament inherent a tota activitat professional. Això comporta també que ha de dominar les diverses tècniques de comunicació, formal i informal.

Finalment, la relació amb el personal que col·labora en l'acompliment de l'encàrrec professional representa també un segon aspecte en el qual l'economista ha de demostrar que gaudeix de les habilitats següents:

- organitzar i delegar treballs,
- motivar i atorgar responsabilitat als seus col·laboradors,
- treballar en equip amb altres professionals,
- interactuar intel·lectualment i cultural amb altres persones i en entorns multiculturals,
- i col·laborar en processos consultius, no de decisió, per fer front i/o resoldre els conflictes que sorgeixin.

6. Valors i actituds

L'economista ha de tenir les actituds necessàries que li permetin posar a la pràctica els seus coneixements i capacitats, i a través de la pràctica desenvolupar els valors requerits pels principis deontològics. Valors com integritat, honestedat, imparcialitat, equitat i molts altres han d'estar sempre presents en la conducta dels economistes, fet que contribueix a potenciar la confiança que la societat diposita en la nostra professió.

L'actitud de l'economista és fonamental per a la posada en pràctica de les seves habilitats. A continuació s'exposa la relació entre les diferents actituds i habilitats:

- Ha de disposar d'una actitud favorable a la recerca i de gran flexibilitat en el tractament de la informació per desenvolupar les seves habilitats intel·lectuals.
- Ha d'actuar amb una actitud de perseverança pel que fa a les habilitats de comprensió.
- Ha d'actuar amb iniciativa, per la realització de les tasques que condueixen a l'acompliment de l'encàrrec.
- Ha de tenir escepticisme professional per dur a terme una anàlisi crítica del seu treball.
- Ha de gaudir d'agilitat en la percepció de l'ambient per poder planificar, adoptar i modelar decisions i negociar acords i/o solucions viables en entorns professionals canviants.
- Ha d'adoptar una actitud ferma de lideratge per tal d'organitzar i delegar treballs.

Com a concepte general, els VALORS i les ACTITUDS que cal exigir en la CAPACITACIÓ PROFESSIONAL DE L'ECONOMISTA es poden resumir en:

La capacitat d'anàlisi de les seves pròpies capacitats professionals, acceptant només les feines que és capaç de realitzar amb motivació i ètica, i de compromís amb l'honestedat vers els clients i amb ell mateix, cobrant amb criteris d'equitat.

7. Necessitats de tenir definit un Pla de Formació Continuada i seguir-lo

El mitjà per actualitzar i incrementar la capacitat professional de l'economista és la formació continuada.

Aquesta formació continuada s'ha d'estendre tant a l'actualització dels coneixements adquirits com a les habilitats i els valors ètics necessaris.

1. **Actualització de coneixements.** Dependrà del tipus d'activitat que desenvolupi l'economista, però la necessitat d'estar al dia ens exigeix realitzar un reciclatge permanent.

Aquest reciclatge o actualització de coneixement es pot realitzar mitjançant cursos presencials, cursos a distància, lectura de publicacions, subscripcions...

El "pla de formació" pot estar dissenyat per l'economista mateix, per l'empresa en què treballa... i sempre que es realitzi amb l'aprofundiment i la qualitat adequada. El Col·legi d'Economistes de Catalunya ofereix el suport adequat per tal que tots els economistes puguin acomplir aquesta obligació.

2. **Habilitats.** Haurem d'atendre, una vegada més, als tipus d'activitats desenvolupades. Per exemple, en un economista d'empresa trobem ocupacions tècniques, gerencials o mixtes; per tant, les habilitats relacionades amb el desenvolupament i la direcció de persones, el treball en equip i el lideratge seran molt importants, i en canvi per a un economista de l'àmbit formatiu la capacitat de comunicació és un factor clau, junt amb la investigació, les noves tecnologies...

L'aprenentatge de les habilitats/competències són decisives per al desenvolupament professional de l'economista. Aquestes competències poden desenvolupar-se a través d'escoles o centres especialitzats, llibres d'aquestes temàtiques... i sobretot a través de l'experiència pràctica.

3. La necessitat d'uns **valors ètics** i una atenció a l'interès general són necessaris no només per als economistes sinó per a qualsevol altra professió. Hi ha uns aspectes previs que són imprescindibles per ser un bon professional. El primer que cal és ser una persona que tingui clars uns valors determinats: honradesa, serietat, rigor, responsabilitat social... Atesa la complexitat de la societat es requereix una àmplia formació general, amb bones dosis de continguts d'humanitats. Un aprofundiment en matèries com filosofia, història, psicologia i sociologia pot enriquir-nos i ser-nos molt útil.

El Col·legi d'Economistes desenvolupa regularment plans de formació que permetin als seus membres poder adquirir d'una manera eficient i adequada l'actualització dels seus coneixements i habilitats per al correcte desenvolupament de l'activitat.

8. Extensió del principi de capaciació en l'àmbit de les societats professionals

Tot el que es refereix a l'economista com a persona individual que s'ha regulat en el present document s'ha d'entendre aplicable a les societats de professionals registrades i a l'economista i/o economistes que, en qualsevol societat de professionals, actuïn com a principals responsables de l'encàrrec.

El present document ha estat redactat pels següents membres del Comitè de Normativa i Ètica Professional del Col·legi d'Economistes de Catalunya:

- Antonio Argandoña (*president del CNEP*)
- Carlos Puig de Travy (*ponent*)
- Joaquín Porcar
- Josep Rosinach
- Joan Sardà
- Melcior Viloca
- Amadeu Ibarz

En la reunió del dia dos de juliol el Comitè de Normativa i Ètica Professional procedeix a la seva aprovació.